

ทุนอุดมศึกษาต่อการพัฒนาเยาวชน และพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ สู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

HIGHER EDUCATION SCHOLARSHIPS FOR YOUTH DEVELOPMENT AND SOUTHERN BORDER PROVINCES TOWARDS THE SUSTAINABLE DEVELOPMENT GOALS (SDGs)

อัศตรมิซี อาหามะ^{1*} และ อุ่นเรือน เล็กน้อย²
Akhtarmizi Ahama^{1*} and Unruan Leknoi²

Received : 10 November 2023

Revised : 9 December 2023

Accepted : 20 December 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของ “โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” กับการมีส่วนในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้และความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ ด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มประชากรเป้าหมายจำนวน 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มที่ 1 นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการทุนอุดมศึกษาฯ ในระยะที่ 1 - 3 จำนวน 24 คน กลุ่มที่ 2 บุคลากรที่มีส่วนในการดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาฯ จำนวน 4 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงบรรยายและการวิเคราะห์เชิงบริบทของเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาฯ ได้ส่งผลให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่สามารถเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา ที่มีคุณสมบัติตามที่โครงการฯ กำหนด ได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานโครงการทุนฯ 2) นักศึกษาที่ได้รับทุนหลังจากสำเร็จการศึกษาได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพตามศักยภาพของตนเองที่มีส่วนกับการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในทางตรง และทางอ้อมในมิติด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และการส่งเสริมภาพลักษณ์จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนจนถึงการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมในระดับภูมิภาคต่าง ๆ และ 3) บทบาทการประกอบอาชีพของนักศึกษาทุนสอดคล้องและมีส่วนในการหนุนเสริมการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ที่เชื่อมโยงสู่เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

¹ สหสาขาการพัฒนามนุษย์และสังคม บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

² สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ Master of Arts Program in Human and Social Development, Graduate School,
Chulalongkorn University

² Social Research Institute, Chulalongkorn University

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน E-mail: ongc.ahama@gmail.com

คำสำคัญ: ทฤษฎีการศึกษา / จังหวัดชายแดนภาคใต้ / เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ABSTRACT

This research article aims to study and analyze the operational outcomes of the 'Higher Education Scholarship program for the Development of Border Provinces in the Southern Region.' It examines the project's contribution to the development of border provinces in the southern region and its alignment with the strategic development plan for the border provinces and the Sustainable Development Goals (SDGs). The qualitative research method is employed, utilizing in-depth interviews with two target groups: Group 1 consists of students participating in the scholarship program in phases 1-3, totaling 24 individuals, and Group 2 comprises personnel actively involved in the implementation of the scholarship program. Data analysis is conducted qualitatively through narrative analysis and contextual content analysis of the interview transcripts.

The study findings reveal that: 1) The operation of the Higher Education Scholarship program has resulted in providing opportunities for youth in the border provinces of the southern region who meet the project's criteria and are unable to pursue tertiary education. They have increased opportunities to continue their education at higher education institutions nationwide, aligning with the project's operational goals. 2) Students who receive scholarships, upon successful completion of their education, have opportunities to engage in careers aligned with their potential, contributing to the development of the border provinces in the southern region directly and indirectly across educational, social, and economic dimensions. This includes promoting the identity of the southern border provinces and their participation in regional social development. 3) The professional roles undertaken by scholarship recipients are consistent with and contribute to supporting the implementation of the strategic development plan for the southern border provinces, linking to Sustainable Development Goals (SDGs).

Keywords: Higher education scholarships / Southern border provinces / Sustainable Development Goals (SDGs)

บทนำ

เหตุการณ์ความขัดแย้ง ความรุนแรง และความไม่สงบจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความยืดเยื้อมานาน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 จนถึงปัจจุบัน เวลามผ่านไปความขัดแย้งและความรุนแรงก็ปรากฏให้เห็นอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะปัญหาที่ซับซ้อน ละเอียดอ่อนอย่างยิ่ง และเชื่อมโยงกันหลายมิติ ซึ่งความไม่สงบดังกล่าวมีสาเหตุมาจากการเมือง ที่เกี่ยวเนื่องกับด้านประวัติศาสตร์

เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งปัญหาความไม่สงบที่เกิดขึ้นได้สร้างความเดือดร้อนในการดำรงชีวิต และยังส่งผลกระทบทางตรงและทางอ้อมต่อการสูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนในพื้นที่ (ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี, 2560) ดังรายงานของศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ ได้สำรวจสถิติความรุนแรงนับตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2547 - ปัจจุบัน (พ.ศ. 2564) เกิดเหตุการณ์ทั้งสิ้น 21,328 ครั้ง มีผู้เสียชีวิตทั้งสิ้น 7,314 ราย บาดเจ็บ 13,584 รวมผู้บาดเจ็บล้มตาย 20,898 ราย (ข้อมูล ณ พฤศจิกายน 2564) โดยมีสถานการณ์ในพื้นที่ตั้งแต่ พ.ศ. 2556 - พ.ศ. 2564 ลดลงเป็นลำดับ

สถานการณ์ปัจจุบันก็ยังมีอาจกล่าวได้ว่าสถานการณ์ในพื้นที่ได้สิ้นสุดลงจริง ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นปัญหาความมั่นคงของชาติ ที่มีการกำหนดให้เป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลหลายชุดที่ผ่านมา แต่เนื่องจากเป็นปัญหาที่เรื้อรัง ยืดเยื้อที่ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นแต่ละรัฐบาลจึงเห็นความสำคัญและความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการบทวนและเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป จากข้อสรุปนโยบายของรัฐบาลว่าด้วยพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปี พ.ศ. 2548 ในสมัยของรัฐบาลชุดที่ 55 จนถึง รัฐบาลชุดที่ 62 ได้กำหนดการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นวาระเร่งด่วนของทุก ๆ รัฐบาล โดยมีจุดเน้น “นโยบายการรักษาความมั่นคงของรัฐ” (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2556) ในระดับนโยบายภาครัฐพยายามหาทางออกของปัญหา ที่เล็งเห็นถึงผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง จนปัญหาดังกล่าวได้กลายเป็น “วาระแห่งชาติ” ที่ทุกรัฐบาลต้องหยิบขึ้นมากำหนดให้เป็นนโยบายสำคัญพร้อมกับสนับสนุนงบประมาณในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในพื้นที่ ดังรายงานของสรุปการใช้งบประมาณตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 - 2563 งบประมาณในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมทั้งสิ้น 313,792.4 ล้านบาท (สำนักงานงบประมาณ, 2563)

ในระยะแรกรัฐบาลได้มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ความสำคัญในเรื่องความมั่นคง ความปลอดภัยเป็นหลัก ต่อมาได้มีการปรับและพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาโดยยึดการแก้ปัญหาแบบองค์รวม ประกอบกับการพัฒนาพื้นที่และคุณภาพชีวิตของประชาชน จนเกิดนโยบายการพัฒนาในทุกด้าน ทั้งความมั่นคงทางชีวิต ความปลอดภัย เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และการศึกษา ดังในปี พ.ศ. 2549 มีมติคณะรัฐมนตรี เห็นชอบในการกำหนดให้จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันประกอบด้วยจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส สตูล และใน 4 อำเภอของจังหวัดสงขลา คือเทพา สะบ้าย้อย นาทวี และจะนะ เป็นพื้นที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่มีพื้นฐานความคิดทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างและมีความละเอียดอ่อนมากกว่าสังคมอื่น

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาที่ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างปกติ สถานศึกษาต้องหยุดการเรียนการสอนเป็นระยะ ครูได้รับการคุกคามและถูกบงการร้าย ต้องขอย้ายออกนอกพื้นที่ นักเรียนจึงไม่ได้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนในพื้นที่ด้อยกว่าเด็กนักเรียนในภาคอื่น ๆ และคุณภาพการศึกษาโดยรวมในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงตกต่ำ (ยุพดี ชัยสุขสันต์ และคณะ, 2557)

จากปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำของนักเรียนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันเนื่องมาจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดขึ้นต่อเนื่องมาเป็นเวลาหลายปี ส่งผลให้เยาวชนในพื้นที่ดังกล่าวที่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่า มีโอกาสสอบเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาได้น้อยเนื่องจากต้องสอบแข่งขันศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา กับเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ไม่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น อาจจะถูกชักจูงไปในทางที่ไม่ดีได้ จึงทำให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้กำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และจะนำไปสู่สันติสุข ด้านสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้จัดทำนโยบายด้านการพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของท้องถิ่น (เสริมศักดิ์ วิศาลสภรณ์, 2551: 2554) และ ปี พ.ศ. 2548 รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างสันติสุข ปี พ.ศ. 2548-2551 เพื่อกำหนดแผนการดำเนินงานการจัดการศึกษาในพื้นที่นำสู่การสร้างสันติสุข อีกทั้งระบุแผนยุทธศาสตร์ฯ มาตราการข้อ 15 คือ การจัดทุนการศึกษาให้แก่เด็กกำพร้า เด็กด้อยโอกาส เด็กยากจน ได้มีโอกาสศึกษาต่อได้ตามศักยภาพ และความต้องการจนถึงระดับอุดมศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548)

ด้านสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (ปรับโครงสร้างเป็นสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สป.อว.)) ได้จัดทำโครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศซึ่งเป็นภารกิจยุทธศาสตร์เชื่อมโยงกับกลยุทธ์ของหน่วยงานคือ การสนับสนุนด้านจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาในเขตพัฒนาเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งในปี พ.ศ. 2550 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ร่วมกับศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) และสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด ดำเนินโครงการทุนอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้แต่ละสถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนที่นั่งการศึกษาเป็นกรณีพิเศษพร้อมทุนยกเว้นค่าเล่าเรียน โครงการ ฯ ได้ดำเนินเข้าสู่ในระยะที่ 4 นับตั้งแต่ พ.ศ. 2550-2566 ทั้งนี้เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้นักเรียนได้มีโอกาสเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษา และการพัฒนาเยาวชนในการเป็นพลเมืองที่ดี ตลอดจนส่งเสริมให้เยาวชนผู้รับทุนการศึกษาได้นำความรู้ความสามารถกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองภายหลังสำเร็จการศึกษา

โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ถือได้ว่าเป็นโครงการที่ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง ในการสนับสนุนโอกาสทางการศึกษาให้กับเยาวชนให้สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา ดังรายงานวิจัยโครงการ “การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2550 - 2554 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา” (ยุพดี ชัยสุขสันต์ และคณะ, 2557) ซึ่งเป็นการศึกษาการประเมินโครงการทุนฯ มุ่งเน้นการศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการบริหารจัดการโครงการทุนเป็นหลัก ผลจากการศึกษาด้านผลผลิตพบว่า ผู้ที่เคยได้รับทุนมีภาวะงานทำร้อยละ 70.3 และว่างงานร้อยละ 27.8 โดยร้อยละ 50.4 ทำงานอยู่ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งยังต่ำกว่าเป้าหมายที่โครงการฯ คาดไว้ว่าบัณฑิตทุกคนมีงานทำและกลับไปทำงานในภูมิลำเนาเดิม และอีกประการหนึ่งจากการศึกษาโครงการดังกล่าวมีข้อเสนอแนะ ควรมีการศึกษาประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการฯ อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ระยะแรก

ถึงปัจจุบัน และควรมีการศึกษาติดตามนักศึกษาทุนอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นบันทึกที่มีคุณภาพและพร้อมสู่ตลาดแรงงาน ทั้งนี้พบว่าการศึกษาวิจัยของโครงการดังกล่าวมีช่องว่างของโครงการที่ขาดการศึกษาผลของโครงการ ที่สร้างผลกระทบและการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากประการข้างต้นนี้การประเมินโครงการทุนการศึกษา ฯ ในระยะที่ 1 แต่ยังไม่มีการประเมินผลกระทบของทุนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ในการส่งเสริมศักยภาพเยาวชนผู้รับทุนการศึกษาได้นำความรู้ ความสามารถกลับไปพัฒนาท้องถิ่นจังหวัดชายแดนภาคใต้ของตนเองภายหลังสำเร็จการศึกษา จึงเป็นที่มาของการศึกษาในประเด็นดังกล่าว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของโครงการทุนฯ นำไปสู่การเสนอแนะแนวทางการดำเนินงานโครงการฯ ให้สามารถมีส่วนในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดียิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือการศึกษาหลักแนวคิดการประเมินโครงการ CIPP ของ สตีฟเฟิลบีม การศึกษาในครั้งนี้เป็นแนวคิดการประเมินโครงการที่แพร่หลายและเหมาะสมกับการใช้ประเมินโครงการทุนฯ ดังกล่าว เพื่อนำไปสู่การศึกษาวิเคราะห์ ตลอดจนจนถึงหาแนวทางในการสนับสนุนให้โครงการดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประโยชน์ต่อพื้นที่และสังคมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลการดำเนินงาน “โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้”
2. เพื่อศึกษาบทบาทของผู้ได้รับทุนที่มีส่วนในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้ใช้การศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้การศึกษาวิจัยนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์การศึกษาคครอบคลุมขอบเขตเชิงเนื้อหาได้ครบถ้วนจึงกำหนดให้กลุ่มประชากรเป้าหมาย เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Information) กลุ่มประชากรเป้าหมายในการศึกษาครั้งนี้ได้มาจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานการดำเนินงานในเบื้องต้นของโครงการทุนอุดมศึกษาและคัดเลือกผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับโครงการทุนอุดมศึกษาฯ โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกและเกณฑ์คัดออกดังนี้

เกณฑ์การคัดเลือก

1. เป็นเยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เคยเข้าร่วมโครงการทุนฯ ในระยะการดำเนินงาน ที่ 1 - 3 ระหว่างปี พ.ศ. 2550 – พ.ศ. 2563 สำเร็จการศึกษาแล้วสามารถติดตามได้ และมีความสมัครใจในการให้ข้อมูล จำนวน 24 ราย
2. เป็นบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินโครงการฯ ในระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการได้ จำนวน 4 ราย

เกณฑ์การคัดออก

1. ผู้ที่ไม่เคยได้รับทุน และไม่สำเร็จการศึกษา
2. บุคลากรในหน่วยงานที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการ ในระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการที่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

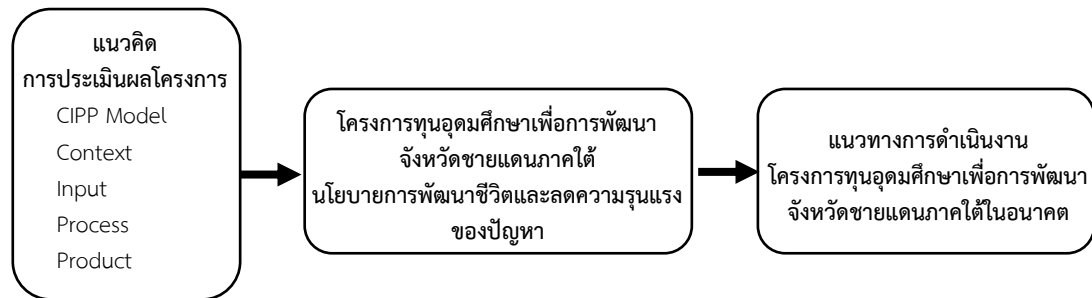
เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แนวคำถามการวิจัย (Interview Guides) เพื่อใช้สัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชากรกลุ่มเป้าหมาย การดำเนินงานโครงการ การเข้าร่วมโครงการก่อนและหลัง รวมไปถึงบทบาทปัจจุบันกับการมีส่วนร่วมการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยกำหนดแนวคำถามให้ครอบคลุมขอบเขตเชิงเนื้อและวัตถุประสงค์การวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องไปพร้อม ๆ กับการเก็บรวบรวมข้อมูลกระทั่งสิ้นสุดการเขียนรายงานวิจัย โดยผู้วิจัย นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวมทั้งที่เป็น เอกสาร และแบบบันทึกสนามมาประมวลเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ประกอบกับการตรวจสอบข้อมูลสามเส้า (Data Triangulation) เพื่อพิสูจน์ข้อมูลให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์การวิจัยแล้วสร้างข้อสรุปโดยอิงกรอบแนวคิดทฤษฎีที่กำหนดไว้ในการศึกษา วิธีการนี้เป็นการวิเคราะห์เพื่อสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytic Induction) ซึ่งเป็นการตีความสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์ ข้อเท็จจริงเชิงรูปธรรมที่หลากหลายจากข้อมูลการวิจัยภาคสนาม

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มุ่งเน้นการศึกษาผลกระทบดำเนินงานของโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แนวคิดการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) เพื่อการศึกษาวิเคราะห์ผลกระทบของโครงการฯ เพื่อตอบโจทย์วัตถุประสงค์ของโครงการฯ ในมิติของบทบาทของนักศึกษาทุนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และตลอดจนถึงหาแนวทางในการสนับสนุนให้โครงการดังกล่าวบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการดำเนินการวิจัยสรุปเป็นกรอบแนวคิดตามแผนภาพที่ 2 ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการวิจัย

การดำเนินงานของโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในภาพรวมจากมุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 2 กลุ่ม คือ นักศึกษาทุน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการทุนฯ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ โดยมีผลการศึกษาในรับผลกระทบของโครงการในมิติของนักศึกษาทุน ในการหนุนเสริมการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีสาระสำคัญผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลผลิตการดำเนินงานโครงการอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มต้นดำเนินงาน ในปี พ.ศ. 2550 เป็นโครงการที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ซึ่งปรับโครงสร้างเป็นสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สอ.อว.) ดำเนินโครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศให้แก่เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ หรือ “ทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ปัจจุบันเข้าสู่การดำเนินงานในระยะที่ 4 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หรือเทียบเท่าและยังไม่มีที่เรียนได้เข้าศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยสถาบันอุดมศึกษาสนับสนุนที่นั้งการศึกษาและ/หรือให้ทุนค่าเล่าเรียนจนสำเร็จการศึกษา รวมถึงนักศึกษาที่มีผลการเรียนดี พฤติกรรมดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ และศึกษาในสาขาวิชาขาดแคลนตามความต้องการของพื้นที่ ได้มีโอกาสศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา เพื่อสร้างบัณฑิต และการมีงานทำในพื้นที่ตามศักยภาพของตนเอง ทั้งนี้สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษาฯ สนับสนุน ทุนค่าครองชีพให้แก่นักศึกษาตามระยะเวลาการศึกษาของหลักสูตร โดยมีผลผลิตการดำเนินงานโครงการ ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 1 - 3

ระยะที่	จำนวนผู้รับทุน (คน/ร้อยละ)						
	ผู้รับทุนทั้งหมด	สำเร็จการศึกษา	ร้อยละ	ลาออก/พ้นสภาพ	ร้อยละ	กำลังศึกษา	ร้อยละ
ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2550 - 2554	2,183	1,791	82.04	392	17.96	0	0
ระยะที่ 2 ปีการศึกษา 2555 - 2558	1,654	1,423	86.03	231	13.97	0	0
ระยะที่ 3 ปีการศึกษา 2559 - 2563	1,958	1,112	56.79	131	6.70	715	36.51
รวม	5,795	4,326		754		715	

ที่มา : สำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (2566)

การดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาฯ ที่ผ่านมามีจำนวน 3 ระยะ มีเยาวชนที่มีภูมิลำเนาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ได้รับการสนับสนุนโอกาสและทุนการศึกษาในการศึกษาต่อระดับอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 5,785 คน และนักศึกษาทุนที่สำเร็จการศึกษาไปแล้ว 4,326 คน คิดเป็นร้อยละ 74.65 ของผู้รับทุนทั้งหมด นับได้ว่าเป็นผลผลิตและผลสำเร็จสำคัญของโครงการฯ ในการผลิตบัณฑิต และส่งเสริมโอกาสการมีอาชีพและรายได้ในพื้นที่ต่อไป

2. บทบาทนักศึกษาทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จนถึงปัจจุบัน ดำเนินงานเข้าสู่ในระยะที่ 4 โครงการฯ มีผลผลิตจากการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนในพื้นที่เขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ศึกษาต่อจนสำเร็จในระดับปริญญาตรีและเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนผู้รับทุนการศึกษาได้นำความรู้ ความสามารถกลับไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองภายหลังสำเร็จการศึกษา

จากการเก็บข้อมูลกลุ่มนักศึกษาทุนผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการฯ ทั้ง 24 กรณีสรุปได้ว่าบทบาทของนักศึกษาทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้หลังจากเข้าร่วมโครงการและสำเร็จการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกบทบาทการพัฒนา 5 ด้าน ดังนี้

ด้านสังคม

จากการศึกษาพบว่ามีนักศึกษาทุนอุดมศึกษาฯ หลังจากสำเร็จการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่ด้านสังคมจำนวน 2 กรณี พบว่า มีปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ในมุมมองและบทบาทอาชีพโดยสามารถสรุปและวิเคราะห์ ดังนี้

ประการที่ 1 ปัจเจกบุคคล พบว่านักศึกษาทุนกลุ่มดังกล่าวเป็นบัณฑิตที่จบใหม่ มีแนวคิดและเส้นทางเป็นของตนเอง เห็นโอกาส และความสำคัญของการนำองค์ความรู้ที่เรียนมา นำไปสู่ภาคปฏิบัติและโอกาสในการประกอบอาชีพ และโอกาสของบทบาทของคณบดีใหม่ในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาสังคม

ประการที่ 2 การนำองค์ความรู้สู่ชุมชน นักศึกษาทุนเห็นความสำคัญของการประกอบอาชีพไม่ใช่เพียงรายได้ แต่ตระหนักถึงบทบาทของอาชีพตนเองที่ส่งผลประโยชน์ต่อผู้อื่นและสังคม สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าและจิตสำนึกที่รักบ้านเกิดผ่านบทบาทอาชีพ เช่น งานอาสาพัฒนาชุมชน โดยโครงการบัณฑิตอาสา และ สถาปนิกอาสา หรือ กิจกรรมธุรกิจเพื่อสังคม

ประการที่ 3 การสนับสนุนจากชุมชน พบว่ามีแรงหนุนเสริมจากภายนอกในการสนับสนุน ให้โอกาสในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาสังคม เช่น กรณีของนักศึกษาทุนเข้าร่วมโครงการบัณฑิตอาสา ที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์การดำเนินโครงการ ฯ ในการช่วยบรรเทาและแก้ไขปัญหาการว่างงาน ของบัณฑิตที่จบใหม่ ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี แต่วัตถุประสงค์ที่สูงสุดคือ ให้บัณฑิตอาสา มีบทบาทอย่างสำคัญในการสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชุมชน ด้านกรณี ของนักศึกษาทุนสาขาสถาปนิกได้รับโอกาสและการพิสูจน์ให้เห็นถึงความสามารถในงาน ด้านสถาปัตยกรรม และเป็นที่ยอมรับของกลุ่มลูกค้าในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ตลอดจนถึงโอกาส ของการใช้ต้นทุนทางสังคมในการใช้มิติของศิลปะอิสลามประยุกต์งานสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ในการผลิตชิ้นงาน

ประการที่ 4 การสร้างการเปลี่ยนแปลงในชุมชน นักศึกษาทุนดังกล่าวเป็นพลัง ในการหนุนเสริมการพัฒนาชุมชนบ้านเกิด ในกรณีของนักศึกษาทุนที่เข้าร่วมโครงการบัณฑิตอาสา ได้เข้ามามีบทบาทในการพัฒนาศักยภาพชุมชนในการจัดทำแผนการพัฒนาฐานทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดมูลค่าเพิ่ม การส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ ตลอดจนถึงจัดทำตลาดชุมชนในแลกเปลี่ยนสินค้า และการส่งเสริมรายได้ให้กับชุมชน ด้านนักศึกษาศาสาสถาปนิกได้ใช้องค์ความรู้สถาปนิกบริการอาสา ให้กับชุมชน ตลอดจนถึงสร้างทัศนคติเชิงบวกให้กับคนในชุมชนให้เห็นความสำคัญขององค์ความรู้ ด้านวิชาชีพสถาปนิกที่ไม่ใช่แค่การออกแบบสิ่งก่อสร้างเพื่อความสวยงามแต่รวมไปถึงความปลอดภัย ของการก่อสร้าง และงานสถาปัตยกรรมที่เป็นมิตรและเอื้อต่อผู้อยู่อาศัยและชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ

บทบาทของนักศึกษาทุนที่มีส่วนร่วมกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านเศรษฐกิจสามารถแบ่ง 2 กลุ่มกรณี ดังนี้ 1) บทบาทการส่งเสริมธุรกิจชุมชน เป็นกลุ่มนักศึกษาทุน ที่หลังจากสำเร็จการศึกษามีแนวทางการประกอบอาชีพที่ชัดเจนถึงแม้ว่าสาขาที่สำเร็จไม่ได้ สอดคล้องกับอาชีพปัจจุบัน ประกอบกับมีต้นทุนกิจการของครอบครัว และการใช้ที่ตั้งเชิงภูมิศาสตร์ ชายแดน ทำให้นักศึกษาทุนเหล่านี้มีโอกาสในบทบาทผู้ประกอบการในพื้นที่ภูมิลำเนาตนเอง นอกจากนี้พบว่า มีนักศึกษาทุนเห็นโอกาสการลงทุนทำธุรกิจและเป็นเจ้าของกิจการด้วยตนเอง อย่างไรก็ตามสิ่งที่ค้นพบได้จากบทบาทและศักยภาพของนักศึกษาทุนพบว่า นักศึกษาเหล่านี้ได้นำ องค์ความรู้ที่ศึกษามา ตลอดจนถึงนวัตกรรมและเทคโนโลยี นำมาประยุกต์และเข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาธุรกิจของตนเอง นอกจากนี้ นักศึกษาทุนได้สะท้อนการเชื่อมโยงบทบาทของตนเอง

ในการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจในพื้นที่ผ่านการประกอบธุรกิจเพื่อสังคม เช่น เกิดการจ้างงานในพื้นที่ ส่งเสริมธุรกิจและการค้าชายแดน เป็นต้น 2) การสนับสนุนงานภาคอุตสาหกรรม พบว่า มีนักศึกษาทุนเข้าไปมีส่วนในภาคอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในบทบาทของหัวหน้างาน และเจ้าหน้าที่ควบคุมมาตรฐานผลิต ส่วนหนึ่งเป็นโอกาสของสาขาที่นักศึกษาสำเร็จเป็นสาขาเฉพาะทางและประสบการณ์ความสามารถของเฉพาะบุคคล ที่สอดคล้องกับหน้าที่รับผิดชอบตามความต้องการของสถานประกอบการ

นอกจากนี้บทบาทของนักศึกษาทุนในภาคอุตสาหกรรมได้สะท้อนการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน การจ้างงานในพื้นที่ และโอกาสของการส่งออกสินค้า และการพัฒนาอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลให้เป็นที่ยอมรับอีกด้วย อีกทั้งบทบาทนักศึกษาทุนในภาคอุตสาหกรรมได้สะท้อนจิตสำนึกและบทบาทสำคัญของการรับผิดชอบต่อผู้บริโภคในฐานะต้นทางการผลิต ถึงแม้ในบางกรณีของนักศึกษาทุนมีสถานปฏิบัติงานฐานการผลิตที่ตนเองปฏิบัติ นอกพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ แต่สินค้าเหล่านั้นล้วนส่งต่อไปยังผู้บริโภคในพื้นที่ และผู้บริโภคในภูมิภาคอื่น ๆ อีกด้วย อย่างไรก็ตามบทบาทและโอกาสการประกอบอาชีพของนักศึกษาทุนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการให้ผู้ประกอบการภาคอุตสาหกรรมอาหารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จะเป็นช่องทางและโอกาสในการรองรับบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาสาขาเฉพาะด้านโดยเฉพาะสาขาวิทยาศาสตร์การอาหารและโภชนาการ อุตสาหกรรมอาหาร ตลอดจนจนถึงอุตสาหกรรมอาหารฮาลาลที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่

ด้านการศึกษา

นักศึกษาทุนมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ในบทบาทของการเป็นบุคลากรทางการศึกษา (ครู อาจารย์) ในสถาบันการศึกษาในพื้นที่โดยมีสังกัด 2 ระดับ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน และอุดมศึกษา 1 คน โดยภูมิหลังของนักศึกษาทุน พบว่า มีความมุ่งมั่นและเป้าหมายในอนาคตที่ชัดเพื่อเป็นบุคลากรทางการศึกษา และการเข้ารับราชการครูสะท้อนให้เห็นความสนใจด้านอาชีพของบัณฑิตที่จบมาใหม่ในขณะนั้น นอกจากนี้บทบาทการเป็นครูและอาจารย์ของนักศึกษาทุนในรายวิชามีความสอดคล้องแนวทางการจัดการศึกษาและการเตรียมพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เช่น การส่งเสริมทักษะทางภาษาอังกฤษ การส่งเสริมความรู้ด้านสังคม เศรษฐกิจ และการจัดการโลจิสติกส์ อีกประการหนึ่งมีข้อค้นพบในบทบาทของนักศึกษาทุนที่นอกเหนือจากเป็นบุคลากรทางการศึกษาในการส่งต่อองค์ความรู้ด้านวิชาการแล้ว นักศึกษาทุนมีบทบาทในการเป็นกลไกในการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน และส่งเสริมกิจกรรมนอกหลักสูตร เช่น กิจกรรม สภานักเรียน กิจกรรมจิตอาสาสาธารณะในการช่วยเหลือชุมชน ตลอดจนถึงการเป็นบุคคลตัวอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้เรียนในการถ่ายทอดประสบการณ์ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาทางวิชาการควบคู่กับการทำกิจกรรม เพื่อสร้างคุณค่า และปลูกจิตสำนึกให้กับเด็กกับเยาวชนในการมีจิตสาธารณะ และเป็นพลเมืองที่เก่ง ดี มีคุณธรรม

ด้านการสื่อสารและการส่งเสริมภาพลักษณ์

บทบาทของนักศึกษาทุนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่ด้านการสื่อสารและการส่งเสริมภาพลักษณ์ บทบาทของนักศึกษาทุนสะท้อนให้เห็นความสำคัญของพลังการสื่อสารโดยใช้บุคคล กล่าวได้ว่าเป็นอีกหนึ่งผลผลิตสำคัญของโครงการนอกจากส่งเสริมการศึกษาโดยการมอบทุนการศึกษาแล้ว นักศึกษาเหล่านี้เป็นช่องทางการสื่อสารแบบ Soft Power ผ่านบุคคล โดยนักศึกษาทุนได้มีบทบาทการสื่อสาร 2 ระดับ ระดับที่ 1) ในขณะที่ได้รับทุน นักศึกษาที่ได้รับทุนจากโครงการฯ ที่ได้เลือกสาขา และสถาบันการศึกษาต่างภูมิภาค นักศึกษาทุนเหล่านี้เป็นช่องทางการสื่อสารเชิงบวกให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับเพื่อนร่วมสาขา และสังคมในมหาวิทยาลัย ระดับที่ 2) บทบาทของการทำงานของนักศึกษาทุนในต่างภูมิภาค พบว่า มีนักศึกษาทุนหลังจากสำเร็จการศึกษาได้รับโอกาสในการเข้าทำงานและบรรจุในหน่วยงานราชการระดับในกระทรวง หรือกรม นอกจากมีบทบาทในการสื่อสารภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับพื้นที่พบว่า บทบาทของนักศึกษาทุนมีส่วนในการสื่อสารและให้ข้อมูลมิติทางสังคม วัฒนธรรม และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ให้หน่วยงานส่วนกลางที่มีส่วนดูแลรับผิดชอบภารกิจงานในส่วนภูมิภาคจังหวัดชายแดนใต้ เพื่อให้เข้าใจในบริบทและรับสารข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงในสนับสนุนการปฏิบัติงานราชการในพื้นที่ บทบาทของนักศึกษาทุนที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานส่วนกลางระดับกระทรวงสะท้อนให้เห็นศักยภาพและโอกาสของนักศึกษาทุน ที่สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานของหน่วยงานราชการระดับประเทศ อย่างไรก็ตามในบทบาทการสื่อสารและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีโดยนักศึกษาทุนถือได้ว่าเป็นเครื่องมือการพัฒนาพื้นที่โดยทางอ้อมที่ใช้การลงทุนน้อย

ด้านอื่น ๆ ในภาคส่วนการพัฒนาของประเทศ

นักศึกษาทุนนอกจากมีส่วนร่วมในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว พบว่า มีนักศึกษาทุนอีกหลายกรณีที่สำเร็จการศึกษาได้มีบทบาท และส่วนร่วมในการเป็นกลไกการพัฒนาประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ตามสายงานอาชีพ และประสบการณ์ จากข้อมูลข้างต้นนักศึกษาทุน 8 กรณี เข้าไปมีบทบาทในสายงานที่สอดคล้องกับการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจ พบว่า มีนักศึกษาทุนเข้าไปมีบทบาทในกลุ่มภาคธุรกิจต่างๆ ที่สำคัญดังนี้

ก) กลุ่มงานอุตสาหกรรมอาหาร นักศึกษาทุนเหล่านี้ได้เข้าไปมีบทบาทในตำแหน่งเจ้าหน้าที่ควบคุมการผลิตและควบคุมมาตรฐานอาหารฮาลาล ซึ่งเป็นสถานประกอบการที่ผลิตวัตถุดิบประกอบอาหารและอาหารแช่แข็งส่งออกยังทั่วโลก ซึ่งให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์สินค้าฮาลาลไทยเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและสากล นอกจากนี้สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาทุนนอกจากมีความรู้ความสามารถตามสาขาที่สำเร็จแล้ว ปัจจัยทางบุคคลในฐานะบัณฑิตมุสลิมและพลเมืองในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต้นทุนการนับถือศาสนาอิสลามและความรู้หลักการอาหารฮาลาลเป็นที่ยอมรับในตลาดอาชีพของสาขาข้างต้น

ข) กลุ่มงานธุรกิจการท่องเที่ยว และอสังหาริมทรัพย์ มีนักศึกษาทุนเข้าไปมีบทบาทในกลุ่มธุรกิจดังกล่าวในสถานประกอบการที่ตั้งอยู่ในพื้นที่เศรษฐกิจหลักของประเทศและกลุ่มจังหวัดท่องเที่ยว จากต้นทุนการสำเร็จการศึกษาด้านภาษาอังกฤษ และความสนใจในอาชีพการบริการทำให้นักศึกษาทุนเหล่านี้ได้รับโอกาสในสายอาชีพที่ต้องใช้ภาษาอังกฤษในการสื่อสารในบทบาทเจ้าหน้าที่

บริหารการท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่บริษัทอสังหาริมทรัพย์โดยบริหารให้กับนักท่องเที่ยวและชาวต่างประเทศ

ค) กลุ่มงานเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร มีนักศึกษาทุนเข้าไปบิณฑบาตในงานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรระดับต้นของประเทศ และธุรกิจงานผลิตสื่อ และธุรกิจพัฒนาแพลตฟอร์มออนไลน์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน นอกจากนี้ นักศึกษาทุนได้สะท้อนบทบาทการที่ตอบโจทย์การพัฒนาสังคมทั้งมิติการผลิต และคัดกรองสื่อที่เหมาะสมให้กับผู้บริโภค และบทบาทการพัฒนาาระบบสารสนเทศที่สอดคล้องกับผู้ใช้และกลุ่มลูกค้า

ง) กลุ่มงานอาชีวอนามัยและความปลอดภัย นักศึกษาทุนเข้าไปบิณฑบาตในการเป็นเจ้าหน้าที่ความปลอดภัยในสถานประกอบการ โดยประยุกต์และต่อยอดสาขาด้านสาธารณสุขมาปรับใช้กับงานความปลอดภัยในสถานประกอบการ ซึ่งนับว่าเป็นบทบาทที่สำคัญของกลุ่มบริษัทอุตสาหกรรมและสถานประกอบการที่ต้องใช้เจ้าหน้าที่ฝ่ายผลิต สำหรับการขออนุญาต และแนวทางการปฏิบัติงานอย่างปลอดภัย

บทบาทของนักศึกษาทุนข้างต้น สรุปได้ว่านักศึกษาทุนกลุ่มเหล่านี้ได้เข้าไปบิณฑบาตในสถานประกอบการ และองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ตามหัวเมืองและภูมิภาคต่าง ๆ ล้วนเป็นสถานประกอบการธุรกิจที่เป็นกลไกในการส่งเสริมเศรษฐกิจให้กับประเทศไทย ประกอบกับศักยภาพของนักศึกษาทุน และบัณฑิตคนรุ่นใหม่เข้าไปบิณฑบาตในระดับปฏิบัติการและการบริหารองค์กรธุรกิจชั้นนำของประเทศ ทั้งนี้มีข้อสังเกตให้เห็นว่าสาขาอาชีพข้างต้นในบางสาขาสอดรับกับที่ตั้งของสถานประกอบการกลุ่มจังหวัดพื้นที่เศรษฐกิจหลัก แต่ไม่สอดคล้องกับนักศึกษาทุนบริบทพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เช่น สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มธุรกิจการท่องเที่ยว เป็นต้น อย่างไรก็ตามในบางสาขาอาชีพควรได้รับการส่งเสริมและรองรับบัณฑิตใหม่ เช่น การส่งเสริมกลุ่มธุรกิจและอุตสาหกรรมอาหารฮาลาล สืบเนื่องต้นทุนและบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องและเอื้อต่อกลุ่มธุรกิจดังกล่าว

3. บทบาทนักศึกษาทุนกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs)

จากบทบาทของนักศึกษาทุน หลังจากสำเร็จการศึกษามีส่วนในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้แล้ว บทบาทดังกล่าวได้มีส่วนในการหนุนเสริมและสอดคล้องแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน 20 ปี พ.ศ. 2560-2579 โดยจัดทำเพื่อ 1) เพื่อใช้เป็นกรอบทิศทางการพัฒนา และนำไปสู่การกำหนดกรอบแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด 4 ปี และแผนปฏิบัติราชการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด 2) เพื่อบูรณาการความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน การประชาสังคม และสถาบันการศึกษาในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน เชื่อมโยงการพัฒนาในระดับพื้นที่สู่ระดับภาค ประเทศ ภูมิภาคและระดับโลก และ 3) เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด

ภายใต้ชายแดนสู่การพัฒนาที่มีความมั่นคง มั่งคั่งยั่งยืน โดยมีสาระสำคัญบทบาทของนักศึกษาทุน การการหนุนเสริมการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ฯ ตารางดังนี้

ตารางที่ 2 บทบาทของนักศึกษาทุนที่มีส่วนในการหนุนเสริมแผนยุทธศาสตร์ฯ

ยุทธศาสตร์	บทบาทของนักศึกษาทุนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ
ยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างสังคมคนดี มีปัญญา	นักศึกษาทุนมีบทบาทในฐานะของบุคคลากรทางการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาทักษะจำเป็นสำหรับพลเมืองในศตวรรษที่ 21 ให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ จำนวน 4 กรณี และการส่งเสริมบทบาทในการพัฒนาและบริหารจัดการชุมชน จำนวน 1 กรณี บทบาทของนักศึกษาชี้ให้เห็นถึง การกำหนดทิศทางและวางยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ให้มีความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์และสังคม นอกจากนี้พบว่าบทบาทและศักยภาพของนักศึกษาทุนที่เป็นบัณฑิตจบใหม่สามารถเข้าไปมีบทบาทในระบบการศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และยังเห็นความสำคัญของการส่งต่อความรู้ควบคู่กับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็กและเยาวชน ในพื้นที่
ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	นักศึกษาทุนได้มีส่วนร่วมในบทบาทของการเป็นผู้ประกอบการ ในชุมชน จำนวน 5 กรณี โดยเริ่มต้นจากต้นทุนทางชุมชน และครอบครัว ประกอบกับการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางสังคม ตลอดจนจนถึงการศึกษาพฤติกรรมกรบริโภคในพื้นที่ในการออกแบบและวางแผนการประกอบธุรกิจ อีกทั้งพบว่าผลสำเร็จสำคัญเกิดการจ้างและรายได้ให้กับคนในพื้นที่ และการส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชนและการค้าขายชายแดน นอกจากนี้สะท้อนให้เห็นถึงแรงบันดาลใจของบัณฑิตจบใหม่เห็นโอกาสในการทำธุรกิจส่งผลให้เกิดรายได้และธุรกิจชุมชน ทั้งนี้แผนยุทธศาสตร์ฯ ยังพบช่องว่างของแนวทางการส่งเสริมและสนับสนุนผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ที่จะสามารถสอดรับและรองรับบัณฑิตกลุ่มนี้ในอนาคต
ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาอย่างเป็นธรรม	- ไม่มี -

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ยุทธศาสตร์	บทบาทของนักศึกษาทุนที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ฯ
ยุทธศาสตร์ที่ 4 การบริหารจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาอย่างสมดุล	บทบาทนักศึกษาทุนในยุทธศาสตร์นี้สอดคล้องกับกลยุทธ์ที่ 4 การเตรียมความพร้อม เพื่อรับมือกับความเสี่ยงด้านภัยพิบัติ อย่างมีส่วนร่วมในการลดปัญหาโลกร้อน และปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง 1 กรณี นักศึกษาทุนชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษา เชื่อมโยงสาขาที่เรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาองค์ความรู้ ในการรับมือกับความเสี่ยงทางภัยพิบัติ โดยสามารถนำผลงานวิชาไปสู่แผนการปฏิบัติได้ในอนาคต ให้เห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ส่งผลต่อพื้นที่ ในยุทธศาสตร์นี้ การให้ความสำคัญเรื่องผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมเป็นแผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับการดำเนินงานเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และควรมีการแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติโดยมุ่งเน้นในประชาชนตระหนักและมีบทบาทร่วมในการแก้ปัญหา ในประเด็นดังกล่าว
ยุทธศาสตร์ที่ 5 เสริมสร้างความปลอดภัย สงบ และ สันติสุขของกลุ่มภาคใต้ชายแดน	- ไม่มี -

อย่างไรก็ตามบทบาทของนักศึกษาทุนถือได้ว่าเป็นบทบาทหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการสนับสนุนการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ในภาคการศึกษา และเศรษฐกิจ และพบข้อสังเกตในส่วน ยุทธศาสตร์อื่นๆ เป็นแผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนงานเชิงนโยบาย และเชิงระบบที่ต้องอาศัยอำนาจ และบทบาทของผู้ที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์ของภาคส่วนราชการ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนต่อไป

นอกจากนี้บทบาทของนักศึกษาทุนมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน จากการศึกษพบว่านักศึกษาทุนมีส่วนร่วมในชุดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ใน 6 เป้าหมาย โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

ตารางที่ 3 บทบาทของนักศึกษาทุนที่มีส่วนในการหนุนเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน	บทบาทของนักศึกษาทุน
เป้าหมายที่ 2 ขจัดความหิวโหย	บทบาทของนักศึกษาทุนที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 2 ในมิติของการส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ในเป้าหมายย่อย ข้อ 2.2 - 2.3 โดยมีสาระสำคัญการเข้าถึงทรัพยากร และโอกาสของเกษตรกรรายย่อย เกษตรแบบครัวเรือน และการทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืน การศึกษาพบว่านักศึกษาทุน 1 กรณีได้เข้าร่วมโครงการบัณฑิตอาสา โดยมีเป้าหมายให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับการพัฒนาชุมชนบ้านเกิดเลือกประเด็นการพัฒนา ร่วมกับชุมชน โดยใช้ฐานทรัพยากรและต้นทุนวิถีชีวิตของคนในชุมชน ในการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์
เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ	นักศึกษาทุนในฐานะบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 4 กรณี ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในพื้นที่ในช่วงระดับการศึกษา สอดคล้องกับเป้าหมายย่อย 4.1 - 4.2 การเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพของเด็กและเยาวชนในทุกระดับตั้งแต่ประถมศึกษา ถึงระดับอุดมศึกษา นักศึกษาทุนเหล่านี้ได้เข้าไปมีบทบาทในการเป็นกลไกในการส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาศักยภาพให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชายแดนภาคใต้
เป้าหมายที่ 8 งานที่มีคุณค่า เศรษฐกิจที่เติบโต	สอดคล้องกับเป้าหมายย่อยที่ 8.2 - 8.3 การส่งเสริมผู้ประกอบการ และวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดเล็ก และการส่งเสริมให้เกิดการจ้างงาน จากการศึกษาพบว่านักศึกษาทุนได้เข้าไปมีบทบาทในฐานะผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็กในชุมชนประเภท กลุ่มธุรกิจบริโภค โดยใช้เทคโนโลยีมาปรับใช้กับการพัฒนาธุรกิจของตนเอง อีกทั้งการเกิดธุรกิจและสถานประกอบการส่งผลให้เกิดการจ้างงานในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของนักศึกษาทุนในฐานะเป็นทรัพยากรของชุมชนในการเป็นผู้ประกอบการในพื้นที่
เป้าหมายที่ 9 อุตสาหกรรมโครงสร้างพื้นฐาน	สอดคล้องกับเป้าหมายย่อย 9.2 ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และเป้าหมายย่อย 9.5 ยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรม ในบทบาทของเจ้าหน้าที่ควบคุมมาตรฐานการผลิต ในกลุ่มสถานประกอบการที่ผลิตอาหาร โดยสถานประกอบการดังกล่าวเป็นกลุ่มธุรกิจขนาดกลางที่อยู่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และตามภูมิภาคต่าง ๆ แต่พบว่ามีความศักยภาพในการผลิตและการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารในหลายประเทศ ประกอบการการใช้เทคโนโลยีในภาคอุตสาหกรรม

ตารางที่ 3 บทบาทของนักศึกษาทุนที่มีส่วนในการหนุนเสริมเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

	ประกอบกับศักยภาพของนักศึกษาทุนที่มีทักษะความรู้ด้านวิทยาศาสตร์อาหารฮาลาล และอุตสาหกรรมอาหาร
เป้าหมายที่ 12 การผลิตและบริโภคที่รับผิดชอบ	สอดคล้องกับเป้าหมายย่อย 2.3 การทำเกษตรกรรมที่ยั่งยืนพบว่ามีความสอดคล้องและเชื่อมโยงกับเป้าหมายย่อย 12.3 ลดการปล่อยสารเคมีและของเสียเป็นพิษออกสู่ธรรมชาติและจัดการอย่างถูกต้อง จากกรณีนี้ นักศึกษาดังกล่าวเข้าร่วมโครงการบัณฑิตอาสา เข้าไปส่งเสริมในชุมชนการทำเกษตรอินทรีย์ โดยส่งเสริมให้ชุมชนรู้จักการพึ่งพาตนเอง
เป้าหมายที่ 13 การรับมือกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	เป้าหมายย่อย 13.2 การตระหนักรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ถึงแม้บทบาทของนักศึกษาทุนในฐานะของนักศึกษาที่กำลังเรียนต่อในระดับบัณฑิตศึกษาแต่มีข้อค้นพบว่า นักศึกษาทุนที่มีความสนใจและเห็นความสำคัญของการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ โดยกำลังศึกษาวิจัยในประเด็น “การวิเคราะห์น้ำฝน” เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการแหล่งรองรับน้ำฝนและการบริหารจัดการทรัพยากรแหล่งน้ำในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากตารางข้างต้นสะท้อนถึงบทบาทของนักศึกษาทุนการหนุนเสริมการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาใน 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม เหล่านี้เป็นผลผลิตของโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยเป้าหมายเพื่อส่งเสริมและให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ไม่มีโอกาสศึกษาในระดับอุดมศึกษาในการพัฒนาศักยภาพและศึกษาความรู้ เพื่อกลับมาพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไรก็ตามผลผลิตของโครงการทุนพบว่านักศึกษาทุนเหล่านี้ได้มีบทบาทและกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนพัฒนาสังคมและประเทศชาติในมิติต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน อีกทั้งมีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ที่แต่ละประเทศให้ความสำคัญและกำหนดให้เป็นทิศทางการพัฒนาประเทศต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่านอกจากผลการศึกษาดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระดับผลผลิตแล้ว การดำเนินงานโครงการฯ ได้ส่งผลในระดับผลกระทบ ที่ให้เยาวชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่สามารถเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษามีผลการเรียนดี ประพฤติดี แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ได้มีโอกาสเข้าศึกษาต่อในสถาบันทั่วประเทศเพิ่มขึ้น อีกทั้งให้นักศึกษาทุนได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพตามศักยภาพของตนเอง นอกจากนี้

พบว่านักศึกษาทุนหลังจากสำเร็จการศึกษามีบทบาทการประกอบอาชีพที่มีส่วนในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในด้านสังคม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และการส่งเสริมภาพลักษณ์ให้กับพื้นที่จังหวัดชายแดนภาค ซึ่งเป็นการพัฒนาพื้นที่โดยทางตรงและทางอ้อมถึงแก่นักศึกษาทุนเหล่านั้น ไม่ได้ปฏิบัติงานในพื้นที่ก็ตาม นอกจากนี้พบว่าการทำงานของนักศึกษาทุนบางส่วนมีบทบาทในการขับเคลื่อนงานพัฒนาในระดับภูมิภาคและระดับประเทศอีกด้วย และข้อค้นพบสำคัญในมุมมองของนักศึกษาทุนเหล่านี้ มีทัศนคติที่ดี มีจิตสำนึกรักบ้านเกิด คำนึงถึงความสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และสังคมเป็นฐาน สอดคล้องกับบทให้สัมภาษณ์ของนักศึกษาทุนกล่าวไว้ว่า

“..... ทุนนี้ให้โอกาสกับผมในวันนี้ และตระหนักเสมอว่าทุนนี้เกิดมาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรากลับมาตรงนี้ ต้องทำอะไรบ้าง ไม่จำเป็นต้องเห็นเป็นรูปธรรม สิ่งที่เราได้รับมาเป็นความรู้ และวิชาชีพ อย่างน้อยได้กลับมาเคลื่อนไหวบ้างถึงแม้เป็นจุดเล็กๆ มันสามารถสะท้อนได้ในระดับล่างขึ้นบน ที่ไม่ใช่เพียงการพัฒนาเชิงวัตถุ ขอทำงานด้านมิติการศึกษาให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ถ่ายทอดให้มากที่สุด ใช้ความสามารถตนเองให้เกิดประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์และสังคมต่อไป.....”

(บอ (นามสมมุติ) สัมภาษณ์เมื่อ 10 กรกฎาคม 2566)

นอกจากบทบาทของนักศึกษาทุนหลังจากสำเร็จการศึกษาที่มีส่วนในการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่าบทบาทการทำงานของนักศึกษาทุนเหล่านั้นมีส่วนในพัฒนาตนเองสู่การพัฒนาประเทศชาติในบทบาทการพัฒนาแบบล่างสู่บน Bottom Up (ภาพที่ 3) ในการหนุนเสริมการดำเนินงานที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน ในยุทธศาสตร์ที่ 1 2 และ 4 ในมิติการส่งเสริมคนดี มีปัญญา การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความมั่นคง และการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งยุทธศาสตร์ดังกล่าวมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สะท้อนเป้าหมายการพัฒนาใน 3 เสาหลักของมิติความยั่งยืน คือ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อย่างไรก็ตามถึงแม้การศึกษาพบว่าบทบาทของนักศึกษาทุนหลังจากสำเร็จการศึกษามีส่วนในการหนุนเสริมการดำเนินงานของแผนยุทธศาสตร์ ฯ แต่ยังพบช่องว่างของการมีส่วนร่วมของนักศึกษาทุนฯ ในแผนยุทธศาสตร์ในบางมิติที่เกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนระดับนโยบาย และในระดับการดำเนินงานในเชิงระบบโครงสร้างของภาคส่วนภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าวต่อไป

ภาพที่ 3 ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของบทบาทนักศึกษาทุนกับแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของทุนนี้ เพื่อกำหนดทิศทางการดำเนินงานของโครงการทุนให้ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้

1. จากการศึกษาพบว่า บทบาทของนักศึกษาทุนมีส่วนกับการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในมิติด้านสังคม การศึกษา และเศรษฐกิจ ควรมีการขยายกลุ่มประชากรศึกษาเพื่อให้ได้มิติของผลกระทบของผลผลิตโครงการในมิติที่หลากหลายกว่านี้
2. ผู้รับผิดชอบโครงการทุนฯ ควรมีการติดตาม และประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการฯ ในมิติผลกระทบของโครงการกับการพัฒนาในพื้นที่
3. โครงการทุนฯ ควรทบทวนในการกำหนดเกณฑ์และเงื่อนไขการอุดหนุนทุนให้เยาวชนในสาขาที่เรียนให้สอดคล้องกับแผนการพัฒนาพื้นที่ หรือความต้องการของพื้นที่
4. โครงการทุนฯ ควรมีการคืนข้อมูลสู่ชุมชน โดยในกลยุทธ์การสื่อสารผลสำเร็จของผลผลิตจากโครงการที่มีส่วนในการสร้างผลกระทบเชิงบวกให้กับสังคม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจในการประกอบอาชีพของนักศึกษาทุน และการศึกษาทบทวนการดำเนินงานเพื่อให้เกิดแนวทางกลยุทธ์การติดตามและหนุนเสริมของโครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้เกิดการบูรณาการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น สถาบันการศึกษา นักศึกษาทุน ฯลฯ เพื่อให้ใช้เป็นแนวทางการบริหารโครงการในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน. (2565). **แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: https://osmsouth-border.go.th/news_develop (2566, 15 เมษายน).
- โครงการสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนโดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว. (2557). **สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน เล่มที่ 12 เรื่องที่ 2 การศึกษา**. [ออนไลน์], เข้าถึงได้จาก: <http://kanchanapisek.or.th> (2565, 26 ธันวาคม).
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). **รวมบทความการวิจัย การวัดและประเมินผล**. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ยุพดี ชัยสุขสันต์ และคณะ. (2557). **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ โครงการการติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนใต้ ระยะที่ 1 ปีการศึกษา 2550-2554**. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์. (2553). **การประเมินโครงการ: แนวคิดและแนวปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. (2555). **9 เดือนของปีที่ 9: ในสถานการณ์ความรุนแรงอันยอกย้อน กระบวนการ สันติภาพปาตานียังคงก้าวเดินไปข้างหน้า**. สืบค้นจาก <https://deepsouthwatch.org/th/node/3670>. (2565, 20 ธันวาคม)
- ศรีสมภพ จิตรภิมย์ศรี. (2556). **ข่าวเด่น : การสัมมนาเรื่องแนวทางการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้**. สืบค้นจาก <https://thaiembassy.org>. (2565, 26 ธันวาคม)
- ศูนย์ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2554). **ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2554**. สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12 จังหวัดยะลา.
- ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้. (2565). **ฐานข้อมูลศูนย์เฝ้าระวังชายแดนใต้**. สืบค้นจาก <https://deepsouthwatch.org/> (2565, 26 ธันวาคม)
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2559). **ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ SDGs**. สืบค้นจาก <https://www.sdgmove.com/intro-to-sdgs/> (2566, 30 กันยายน)
- สมปอง จันทอง. (2552). **การจัดการศึกษาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. สืบค้นจาก <https://www.kroobannok.com/24541> (2564, 20 ธันวาคม)

- เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์. (2551). **สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ: หจก.วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- เสริมศักดิ์ วิศาลภรณ์. (2554). **สภาพการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้. สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา.** สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, กรุงเทพฯ: หจก.วี.ที.ซี.คอมมิวนิเคชั่น.
- สุวิมล ติรภานนท์. (2548). **การประเมินผลโครงการ: แนวทางสู่ปฏิบัติ.** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2556). **รายงานผลการดำเนินงานโครงการทุนการศึกษาเฉลิมราชกุมารี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2556 (ปีการศึกษา 2555).** กรุงเทพฯ: สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). **นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ ปี 2540 – ปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ: สืบค้นจาก <http://www.parliament.go.th/library> (2564, 30 มิถุนายน)
- สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2566). **โครงการสนับสนุนทุนการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีในประเทศให้แก่เยาวชนที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ทุนอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระยะที่ 4).** สืบค้นจาก https://resolution.soc.go.th/?prep_id=408496 (2564, 30 มิถุนายน)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างสันติสุข ปี 2548-2551.** กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟิก.
- สำนักงบประมาณ (2563) **งบประมาณในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้.** กองยุทธศาสตร์การงบประมาณ สืบค้นจาก <https://www.bb.go.th/index.php> (2564, 30 มิถุนายน)
-